

6 Zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče jsou určena zpravidla dětem a mládeži ve věku 3–18 let, kterým umožňují ochranu před nepříznivým působením nefunkčního rodinného nebo jiného sociálně nepříznivého prostředí. Zajišťují náhradní výchovnou péči v zájmu jejich zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání. Účelem preventivně výchovných zařízení, která jsou součástí systému, je předcházení vzniku a rozvoji negativních projevů a zmírňování či odstraňování důsledků již vzniklých poruch chování. Rovněž zajišťují základní právo dítěte na výchovu a vzdělávání. Poskytují také péči dětem, které nejsou občany České republiky, tzv. „dětmi cizinců bez doprovodu“, kteří byli zadrženi na území České republiky bez doprovodu rodičů. Mohou rovněž poskytovat péči i nezaopatřeným osobám starším 18 let, které se připravují na budoucí povolání, a to až do 26 let jejich věku. Děti bez výchovných problémů navštěvují běžné základní a střední školy, pro děti se závažnými poruchami chování se zřizují ve výchovných zařízeních školy základní a střední, s odpovídajícími vzdělávacími programy. Do těchto zařízení mohou být děti umístěny jak na základě rozhodnutí soudu, tak na základě žádosti jejich zákonných zástupců.

Převratnou změnou a důležitou podmínkou zkvalitnění péče o děti v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy je zavedení Standardů kvality péče o děti v zařízeních ústavní a ochranné výchovy do praxe. V letošním školním roce byly MŠMT vydány jako metodický pokyn. Jejich hlavním cílem je nastavit a regulovat kvalitu péče o děti v zařízeních ústavní a ochranné výchovy prostřednictvím kvalitativních kritérií, přičemž zároveň naznačují směr vývoje kvality v těchto zařízeních. ČŠI se v měsících září až prosinec 2014 podílela na pilotním ověřování Standardů kvality péče o děti v zařízeních ústavní a ochranné výchovy v 11 školských zařízeních. Cílem pilotního ověření bylo zejména znění jednotlivých standardů (srozumitelnost, jednoznačnost, možnost objektivního zhodnocení naplňování standardu apod.), ověření navrženého systému bodování (aplikovatelnost, jednoznačnost, zhodnotitelnost) a ověření navrženého způsobu kontroly standardů (složení hodnotitelského týmu, využívání zdrojů kontroly apod.).

6.1

Podmínky v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

6.1.1 Děti v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Ve školním roce 2014/2015 existovalo v České republice celkem 214 zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče. Z toho bylo 144 dětských domovů (tj. 67,3 % z celkového počtu zařízení), dále 29 dětských domovů se školou, 28 výchovných ústavů, 13 diagnostických ústavů, 42 středisek výchovné péče a jedno specializované zařízení pro děti cizince. Zřizovatelem dětských domovů je kraj, ostatní zařízení zřizuje MŠMT. Soukromý zřizovatel pak provozuje pouze zanedbatelnou část těchto zařízení. Oproti loňskému školnímu roku byl počet zařízení snížen o pět (jeden diagnostický ústav, jeden dětský domov, jeden výchovný ústav, dva dětské domovy se školou).

Ve školním roce 2014/2015 bylo ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy umístěno celkem 6 495 dětí. Nejvíce dětí bylo umístěno v dětských domovech, 66,4 %. Ve výchovných ústavech a dětských domovech se školou bylo umístěno 16,6 % resp. 10,5 % ze všech umístěných dětí. V předcházejícím školním roce bylo umístěno 6 549, tj. o 54 dětí více. Rozložení dětí v jednotlivých typech školských zařízení bylo téměř shodné jako letošním školním roce.